

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 1TdoV/15/2013
Identifikačné číslo spisu: 9512100052
Dátum vydania rozhodnutia: 25.06.2014
Meno a priezvisko: JUDr. Štefan Michálik
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2014:9512100052.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Štefana Michálika sudcov JUDr. Daniela Hudáka, JUDr. Viliam Dohňanského, JUDr. Petra Szaba, a JUDr. Petra Hatalu na neverejnom zasadnutí 25. júna 2014 v Bratislave, v trestnej veci obvineného Y. O. a spol., vedenej na Špecializovanom trestnom súde v Pezinku pod sp. zn. PK 2 T 12/2012, prejednal dovolanie, ktoré podali obvinení Y. O. a L. B., zastúpení JUDr. Ľudovítom Štanglovičom, advokátom v Šali, proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 3. apríla 2013, sp. zn. 1 To 10/2012, a takto

rozhodol:

Podľa § 382 písm. c) Tr. por. sa dovolanie obvinených Y. O. a L. B. odmieta.

Odôvodnenie

Rozsudkom Špecializovaného trestného súdu v Pezinku (ďalej len „špecializovaný trestný súd“) z 25. septembra 2012, sp. zn. PK 2T 12/2012, uznal obvineného Y. O. za vinného z obzvlášť závažného zločinu úkladnej vraždy podľa § 144 ods. 1 Tr. zák. formou účasti podľa § 21 ods. 1 písm. c) Tr. zák. a obvineného L. B. z obzvlášť závažného zločinu úkladnej vraždy podľa § 144 ods. 1, 2 písm. c), e), f) Tr. zák. s poukazom na § 138 písm. c), § 140 písm. a) Tr. zák. formou spolupáchateľstva podľa § 20 Tr. zák., zločinu nedovoleného ozbrojovania a obchodovania so zbraňami podľa § 295 ods. 1 písm. a) Tr. zák. a prečinu nedovoleného ozbrojovania a obchodovania so zbraňami podľa § 294 ods. 1 Tr. zák. na tom skutkovom základe, že

v presne nezistenej dobe najneskôr v mesiacoch november až december 2009, na presne nezistenom mieste na území Slovenskej republiky, obvinený Y. O., za prisľúbenú odmenu 33.000 Eur, si objednal u obvineného L. B. usmrtenie V. N. pochádzajúceho zo O., s ktorým mal dlhodobu pretrvávajúcu osobnú nezhodu, pritom Y. O. v spoločnosti W. N., tohto času nebohého, v presne nezistený deň v uvedenej dobe pri reštaurácii „Y.“ v M. žiadal V. Q., aby pri tomto čine vykonal prácu šoféra pre L. B., avšak Q. tejto požiadavke nevyhovel; následne na to v presne nezistenej dobe začiatkom mesiaca február 2010 v obci Q., okres Q. obžalovaný L. B. požiadal W. V. o zabezpečenie zbrane; ten jeho požiadavke vyhovel a na území Maďarska od osoby nezistenej totožnosti zadovážil útočnú pušku československej výroby zn. ČZ, vzor 58 V, kalibru 7,62 x 39 vzor 43, výrobného čísla XXXXXI., ktorú 23. februára 2010 v dobe

po 13.00 hodine v katastri mesta O., za odmenu najmenej 1500,-Eur, odovzdal L. B. vo vojenskej taške spolu so štyrmi nabitými zásobníkmi; následne toho istého dňa okolo 15.15 hod. v O., na ulici J. N. pred domom číslo popisné XX, obvinený L. B. z idúceho osobného motorového vozidla značky F., čiernej farby, s odcudzenými evidenčnými číslami, ktorého vodičom bol dosiaľ neznámy páchatel', opakovane viackrát vystrelil z uvedenej zbrane na V. N., nar. XX. V. XXXX, ktorý v tom čase viedol osobné motorové vozidlo zn. J., evidenčného čísla M., a pritom zásahom štyroch striel mu spôsobil strelné poranenia ľavého ramena, hrudníka, chrbta, oblasti bedrovej, sedacej, strelné poranenia srdca a pľúc po zastrele hrudníka, následkom ktorých došlo k usmrteniu V. N.,

Špecializovaný trestný súd za tento trestný čin uložil obvinenému Y. O. podľa § 144 ods. 1 Tr. zák. s použitím § 38 ods. 2 Tr. zák. trest odňatia slobody vo výmere 22 (dvadsaťdva) rokov, na výkon ktorého bol podľa § 48 ods. 3 písm. b) Tr. zák. zaradený do ústavu na výkon trestu s maximálnym stupňom strázenia. Zároveň mu podľa § 76 ods. 1, § 78 ods. 1 Tr. zák. uložil ochranný dohľad vo výmere 3 (tri) roky.

Obvinenému L. B. za tieto trestné činy uložil súd podľa § 144 ods. 2 Tr. zák. s použitím § 41 ods. 1, § 38 ods. 2, § 37 písm. f), písm. h), § 38 ods. 8 Tr. zák. úhrnný trest odňatia slobody vo výmere 25 (dvadsaťpäť) rokov, na výkon ktorého bol podľa § 48 ods. 3 písm. b) Tr. zák. zaradený do ústavu na výkon trestu s maximálnym stupňom strázenia. Zároveň mu podľa § 76 ods. 1, § 78 ods. 1 Tr. zák. uložil ochranný dohľad vo výmere 3 (tri) roky.

Ďalej mu podľa § 83 ods. 1 písm. e) Tr. zák. uložil zhabanie vecí, a to 1 kus útočnej pušky československej výroby zn. ČZ, vzor 58 V, kalibru 7,62x39 vzor 43, výrobného čísla XXXXXI., 1 kus zásobníka k útočnej puške vzor 58 V, 10 kusov nábojov do útočnej pušky vzor 58 V, ktoré sa nachádzajú v úschove Okresného riaditeľstva PZ v Galante, skupina správnych služieb, oddelenie zbraní a streliva Galanta. Podľa § 83 ods. 2 Tr. zák. sa vlastníkom zhabaných vecí stal štát.

Nakoniec obom obvineným podľa § 287 ods. 1 Tr. por. uložil povinnosť spoločne a nerozdielne nahradiť poškodenej F. N. škodu vo výške 310,80 (tristodesať eur a osemdesiat eurocentov) Eur.

Tým istým rozsudkom boli podľa § 285 písm. c) Tr. por. obvinení Y. O. a X. M. oslobodení spod obžaloby prokurátora Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky, pre skutok v bode 2/ obžaloby právne posúdený ako trestný čin vraždy spolupáchateľstvom podľa § 9 ods. 2 k § 219 ods. 1, ods. 2 písm. h) Tr. zák. účinného v čase spáchania skutku (zákon č. 140/1961 Z. z. s účinnosťou do 31. júla 2001), preto, že nebolo dokázané, že skutok spáchali obvinení, ktorý mali spáchať na tom skutkovom základe, že

po predchádzajúcej dohode a dlhodobom plánovaní, v presne nezistený čas, v roku 2000, na presne nezistených miestach Trnavského a Nitrianskeho kraja, sa nebohý W. N., (zomrel XX. J. XXXX) viackrát stretol s Y. O. a objednal si vraždu V. W., nar. XX. J. XXXX, a to tým spôsobom, že W. N. Y. O. poskytol pri stretnutiach informácie o denných zvyklostiach V. W., ďalej evidenčné číslo a typ vozidla, ktoré používal V. W. a následne Y. O. zabezpečil vozidlo zn. O., ev. J., fialovej metalízy, spolu so samopalom a na základe týchto poskytnutých informácií a vecí, 28. decembra 2000 v čase o 20.50 hodine do uzavretej časti mesta Sered' na ul. G. pred predajňu R., prišiel Y. O. na osobnom motorovom vozidle zn. T., fialovej farby, ktoré šoféroval X. M. a Y. O. z uvedeného vozidla samopalom ráže 7,62 mm opakovane vystrelil na vodiča osobného motorového vozidla zn. B., EČ: Q. V. W., ktorého viackrát zasiahol do oblasti hlavy, čím mu spôsobil rozlomenie klenby a spodiny lebečnej, zastreľ hrudníka vpravo i v ľavo, čo malo za následok zakrvácanie do pohrudničných vakov, ako aj rozsiahle krvné straty a týmito zraneniami V. W. na mieste podľahol, Y. O. spolu so šoférom X. M. po streľbe na V. W. odišli na osobnom motorovom vozidle zn. T., fialovej farby do katastra obce G., osada K., na poľnú cestu vedúcu z K. na N., kde škodu T. fialovej farby podpálili a odtiaľ odišli na neznáme miesto a po zastrelení V. W., W. N. vyhľadal Y. O. a za vykonanie vraždy V. W. mu v Šali v centre mesta na neznámom mieste a v nezistenom čase zaplatil sumu vo výške 500 000,- Sk (16 063,74 €),

Podľa § 288 ods. 3 Tr. por. súd poškodeného X. W. s jeho nárokom na náhradu škody odkázal na občianskoprávne konanie.

Rozsudok špecializovaného trestného súdu nadobudol právoplatnosť 3. apríla 2013, kedy Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd odvolací, uznesením sp. zn. 1 To 10/2012, odvolanie prokurátora Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky a obvinených Y. O. a L. B. podľa § 319 Tr. por. zamietol.

Odpis uznesenia odvolacieho súdu bol doručený obvinenému Y. O. a jeho obhajcovi 7. júna 2013, resp. 10. júna 2013 (č.l. 2927, zv. 10) a obvinenému L. B. a jeho obhajcovi 10. júna 2013 (č.l. 2932, zv. 10).

Špecializovaný trestný súd predložil 3. septembra 2013 Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky dovolanie, ktoré podali obvinení Y. O. a L. B., prostredníctvom obhajcu JUDr. Ľudovíta Štangloviča 23. júla 2013 na Špecializovanom trestnom súde v Pezinku proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 3. apríla 2013, sp. zn. 1 To 10/2012. Domáhali sa ním, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky vyslovil porušenie zákona v ich neprospech z dôvodov uvedených v ustanovení § 371 ods. 1 písm. c), písm. e) Tr. por.

Obvinení vo svojom dovolaní poukázali na to, že bolo zásadným spôsobom porušené ich právo na obhajobu v prípravnom konaní postupom vyšetrovateľa, ktoré navyše dozorujúci prokurátor ponechal bez povšimnutia. V tomto smere upozornili najmä na bezdôvodné odopretie možnosti nahliadať do spisu, zhotoviť si kópiu spisu, nesprávnym vyrozumením vyšetrovateľa PZ o vykonávaných úkonoch v trestnom konaní len s označením dátumu, a počtom svedkov. V tejto súvislosti poukázali na rozsudok dovolacieho senátu, sp. zn. 1 Tdo V 16/2011 a nález Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „Ústavný súd“) sp. zn. III. ÚS 41/2001. Týmto postupom mali byť porušené ustanovenia § 44 ods. 1, ods. 5, § 69 ods. 1, § 213 ods. 3 Tr. por.

Ďalej poukázali na nevykonanie dôkazov navrhnutých obhajobou, čím boli porušené ustanovenia § 2 ods. 10 Tr. por., § 34 ods. 1 Tr. por., čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „Ústava“) a čl. 6 ods. 3 písm. d) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „Dohovor“), ako napr. vypočúť svedkov obhajoby B. W., M. E., B. N., Q. B. a L. B. v prospech obvineného Y. O. a svedkov W. W., Q. Z., Y. L., B. K., ako i osôb prezývaných Z., O. - L. H. a V. - F. G. navrhnutých obhajobou v prospech obvineného L. B.. Súdny oboch stupňov jednostranne preferovali výpovede svedkov v neprospech obvinených. V tejto súvislosti poukázali na stanovisko č. 30 zo Zbierky stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky č. 4/2010 a nálezy Ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 37/2013, I. ÚS 17/99, III. ÚS 79/2010, II. ÚS 343/2010. Podľa názoru obvinených závažnosť porušenia práva na obhajobu možno odôvodniť možným odlišným rozhodnutím v prípade, ak by im bola poskytnutá reálna možnosť brániť sa proti skutočnostiam v ich neprospech priamo ovplyvňujúcich samotné napadnuté rozhodnutia, a to v podobe akceptovania návrhov dôkazov na preverenie pochybností o takých skutočnostiach.

V ďalšej časti svojho dovolania obvinení uplatnili dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. e) Tr. por., pretože vo veci konala sudkyňa-predsedička senátu JUDr. Ružena Sabová, ktorá mala byť vylúčená z vykonávania úkonov trestného konania v zmysle § 31 ods. 1 Tr. por. vzhľadom na pochybnosti o jej nezáujatosti voči obvineným a svedkom. Zaujatosť tejto sudkyne sa mala prejavovať aj tým, že ich prikázala na hlavné pojednávanie predviesť, čítaním výpovede svedka Q. z inej trestnej veci, ako aj v odlišnom prístupe pri výsluchu svedkov obhajoby a obžaloby, či neustálym vstupovaním do výsluchu svedkov vedenom obhajcom neodkladnými otázkami na hlavnom pojednávaní. Námietať zaujatosti bola v priebehu trestného konania podaná aj oboma obhajcami z dôvodu jej osobitného prístupu k obhajcom obvinených, najmä Mgr. Matejovi Csenkymu.

Navrhli preto, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky ako dovolací súd po vyslovení porušenia zákona v ustanoveniach § 2 ods. 7, ods. 10, § 31 ods. 1, § 34 ods. 1, ods. 4, § 44 ods. 1, ods. 5, § 69 ods. 1, § 213 ods. 3 Tr. por., čl. 50 ods. 3 Ústavy a čl. 6 Dohovoru v neprospech obvinených Y. O. a L. B. z

dovolacích dôvodov podľa § 371 ods. 1 písm. c) a písm. e) Tr. por. podľa § 386 ods. 1, ods. 2 Tr. por. zrušil uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 3. apríla 2013, sp. zn. 1 To 10/2012, v spojení s rozsudkom Špecializovaného trestného súdu Pezinok z 25. septembra 2012, sp. zn. PK-2 T 12/2012, a zároveň podľa § 388 ods. 1, ods. 2 Tr. por. prikázal Špecializovanému trestnému súdu, aby vec v potrebnom rozsahu znova prerokoval a rozhodol. Ďalej navrhli, aby boli z väzby prepustení, pretože nie sú splnené všetky kumulatívne podmienky vzatia do väzby podľa § 71 ods. 1 Tr. por., konkrétne nie sú dôvody na podozrenie, že by skutok spáchali obvinení.

Obvinený Y. O. prostredníctvom ďalšieho zvoleného obhajcu JUDr. Juraja Baláža, doplnil 28. januára 2014 podané dovolanie, ktorým rozšíril argumentáciu vzťahujúcu sa na ustanovenie § 371 ods. 1 písm. c) Tr. por., že zásadným spôsobom bolo porušené jeho právo na obhajobu. Obvinený v tomto smere namietal, že jeho právo na obhajobu bolo porušené tým, že na hlavnom pojednávaní 25. júla 2012, 13. septembra 2012 a 25. septembra 2012 nebol prítomný on, ani jeho obhajca (JUDr. Štanglovič), ale na základe substituicnej plnej moci JUDr. Štangloviča, ho zastupoval Mgr. Csenky, ktorému on plnú moc ani súhlas s jeho zastupovaním neudelil. Ďalej poukázal na to, že po skončení vyšetrovania mu konajúci vyšetrovateľ neposkytol primeraný čas na preštudovanie spisového materiálu, ako aj to, že nebol poučený o jeho právach podľa § 79 ods. 3 Tr. por., § 34 ods. 3 Tr. por., § 58 ods. 1 písm. f) Tr. por., § 65 ods. 5 a 8 Tr. por., § 344 Tr. zák., § 23 ods. 3 Tr. por., § 121 ods. 2 Tr. por., ako aj o možnosti uzavrieť dohodu o vine a treste, a to najmä na hlavnom pojednávaní 28. júna 2012 a 19. septembra 2012. Rovnako tak nebol poučený o práve na záverečnú reč a posledné slovo, pričom mu súd toto jeho právo aj následne odoprel, pričom nebol upovedomený o termíne hlavného pojednávania 25. septembra 2012. Ďalej súd nezdôvodnil zamietnutie návrhov na vykonanie ďalších dôkazov.

Obvinený v doplnenom dovolaní použil ďalší dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. g) Tr. por., pretože rozhodnutie je podľa jeho názoru založené na dôkazoch, ktoré neboli súdom vykonané zákonným spôsobom.

Predovšetkým upozornil na tú skutočnosť, že na hlavnom pojednávaní 23. júla 2012 boli vypočutí svedkovia N., V., B. a B., pričom zo zvukového záznamu nevyplýva, že by predsedníčka senátu zisťovala, či svedkovia porozumeli poučeniu a ani jeden z nich sa nevyjadril, že nevyužíva svoje právo nevypovedať. Nepripustným je podľa jeho názoru aj spoločné poučovanie svedkov v súdnom konaní (svedkov Z., F., Z. a i.) ako aj to, že títo neboli poučení podľa § 139 ods. 2 Tr. por., pričom sa taktiež výslovne nevyjadrili, či využívajú svoje právo nevypovedať, preto nie je možné považovať ich výpovede za vykonané zákonným spôsobom.

Súd konal v rozpore s ustanovením § 261 ods. 2 Tr. por. jednak keď svedkov poučoval hromadne, a jednak v prípade svedka Q., keď ho ponechal v pojednávacej miestnosti 28. júna 2012 pri výsluchu svedkov N. a W..

Na záver uviedol, že so zbraňou bolo manipulované, čo vyplýva zo zápisnice z ohliadky miesta činu z 23. februára 2010 a znaleckého posudku č. PPZ-1201/KEU-SL-EXP-2010, preto je aj takto vykonaný dôkaz nezákonný.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 377 Tr. por.) zistil, že dovolanie je prípustné (§ 368 ods. 1 a ods. 2 písm. h) Tr. por.), bolo podané oprávnenými osobami (§ 369 ods. 2 písm. b) Tr. por.), v zákonnej lehote a na mieste, kde možno tento mimoriadny opravný prostriedok podať (§ 370 ods. 1, ods. 3 Tr. por.), ale súčasne po preskúmaní veci zistil aj to, že podané dovolanie je potrebné odmietnuť na neverejnom zasadnutí, lebo je zrejmé, že nie sú splnené dôvody dovolania podľa § 371 Tr. por. (§ 382 písm. c) Tr. por.).

Na vysvetlenie tohto záveru treba predovšetkým uviesť, že obsah konkrétne uplatnených námietok, tvrdení a právnych názorov, o ktoré sa v dovolaní opiera existencia určitého dovolacieho dôvodu, musí skutočne, t. j. vecne zodpovedať zákonnému vymedzeniu dovolacieho dôvodu uvedeného v § 371 Tr. por. Pokiaľ tomu tak nie je a podané dovolanie len formálne odkazuje na príslušné ustanovenie

upravujúce dôvody dovolania, pritom ale v skutočnosti obsahuje argumenty stojace mimo uplatneného dovolacieho dôvodu, ide o dovolanie, ktoré je potrebné odmietnuť podľa § 382 písm. c) Tr. por.

Dovolanie má byť len skutočne výnimočným prielomom do inštitútu právoplatnosti, ktorý je dôležitou zárukou stability právnych vzťahov a právnej istoty. Preto možnosti podania dovolania, vrátane dovolacích dôvodov, musia byť nutne obmedzené, aby sa širokým uplatnením tohto mimoriadneho opravného prostriedku nezakladala ďalšia riadna opravná inštančia. Dôvody dovolania sú - v porovnaní s dôvodmi zakotvenými pre zrušenie rozsudku v odvolacom konaní - podstatne užšie.

Porušenie práva na obhajobu je závažnou, resp. podstatnou chybou konania. Dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c) Tr. por. je však koncipovaný oveľa užšie, nie je ním akékoľvek (resp. každé) porušenie práva na obhajobu, ale len porušenie tohto práva „zásadným spôsobom“.

Pri posudzovaní, či v tom-ktorom prípade bolo zásadným spôsobom porušené právo obvineného na obhajobu, sú dôležité konkrétne podmienky prípadu, ktoré je potrebné vyhodnotiť individuálne ako aj vo vzájomných súvislostiach. Podstatou práva na obhajobu je zabezpečiť obhajovanie práv obvineného tak, aby v konaní boli okrem iného objasnené aj všetky skutočnosti svedčiacie v prospech obvineného, a aby sa na ne v konaní a pri rozhodovaní prihliadalo. Vychádzajúc z uvedeného, právo na obhajobu zahŕňa viaceré komponentov a dovolací dôvod v tomto zmysle bude spravidla naplnený pri nerešpektovaní ustanovení Trestného poriadku o povinnej obhajobe, pri vykonávaní procesných úkonov smerujúcich k rozhodnutiu vo veci bez prítomnosti obhajcu a pod., čo sa v posudzovanom prípade nezistilo. Naopak, obvinení využívali v celom rozsahu možnosť aktívnej osobnej obhajoby i obhajoby prostredníctvom obhajcov. Od začiatku konania mali všetci obvinení možnosť sa vyjadriť ku všetkým skutočnostiam, ktoré sa im kládli za vinu, k dôkazom o nich, robiť návrhy, podávať žiadosti a opravné prostriedky, zúčastňovať sa na procesných úkonoch osobne i prostredníctvom obhajcov, vypočúvať svedkov, ktorých sami alebo prostredníctvom obhajcov navrhli a klásť im otázky, čo vyplýva aj z obsahu spisového materiálu

Reagujúc na námietku oboch obvinených týkajúcu sa odopretia nahliadania do vyšetrovacieho spisu a zhotovenia si jeho kópie ich obhajcovi JUDr. Ľudovítovi Štanglovičovi, je treba poukázať na tú skutočnosť, že vyšetrovateľ PZ tomuto obhajcovi zamietol nahliadať do vyšetrovacieho spisu v trestnej veci vedenej pod ČVS:PPZ-263/BOK-ZA-2011, avšak tento postup odôvodnil v zmysle § 69 ods. 2 Tr. por. pretože v danom štádiu trestného konania mohli byť nazeraním do spisu zmarené alebo ohrozené výsledky vyšetrovania. Dozorujúca prokurátorka tento postup vyšetrovateľa 30. augusta 2011 vyhodnotila ako odôvodnený a v súlade so zákonom (č.l. 1915, zv. VI). Na základe žiadosti obhajcu JUDr. Ľudovíta Štangloviča bol tento postup opätovne preskúmaný 26. septembra 2011, kedy mu bolo umožnené nahliadať do vyšetrovacieho spisu aj v konaní pod ČVS:PPZ-263/BOK-ZA-2011, ako aj vyhotoviť si z neho kópiu (č.l. 1919, zv. VI). Následne bola predmetná trestná vec v prípravnom konaní uznesením z 19. januára 2012 (č.l. 62, zv. I) podľa § 21 ods. 3 Tr. por. s poukazom na § 18 ods. 1 Tr. por. spojená na spoločné konanie s trestnou vecou obvinených Y. O. a L. B. vedenou pod ČVS: PPZ-50/BOK-ZA-2010.

V danom prípade teda obhajca žiadal o nahliadanie do vyšetrovacieho spisu v inej trestnej veci (a vyhotovovanie kópie), ktorá bola vedená proti obvinenému Y. O. a X. M. (teda nie proti dovolateľovi L. B.), pre skutok v bode 2 obžaloby prokurátora Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky, spod ktorej boli títo oslobodení rozsudkom špecializovaného trestného súdu z 25. septembra 2012, sp. zn. PK-2 T 12/2012.

Vzhľadom na vyššie uvedené sa tvrdenie obvinených o tom, že ich právo na obhajobu bolo zásadným spôsobom porušené tým, že im ako aj ich obhajcom, vyšetrovateľ PZ bezdôvodne odoprel možnosť nahliadať do vyšetrovacieho spisu a vyhotovovať si z neho kópie, navyše bez preskúmania tohto postupu dozorujúcim prokurátorom, nemá reálny podklad.

Obvinený, resp. jeho obhajca, musí mať vždy reálnu možnosť realizovať svoje právo na obhajobu a je

len na ňom, či ho využije. Obvinený tak môže urobiť až potom, ako bol riadne upovedomený o čase a mieste vykonania výsluchu konkrétneho svedka. Obvinený nie je povinný zúčastniť sa na vykonávaní úkonov, o ktorých ho vyzrozumel vyšetrovateľ, preto jeho účasť na ich vykonávaní nemožno vynucovať.

Čas, miesto a druh úkonu môže vyšetrovateľ oznámiť obhajcovi osobne, telefonicky alebo písomne tak, aby obhajca mal čas zabezpečiť svoju účasť na úkone alebo zabezpečiť za seba zastúpenie. Iba v prípade, ak vykonanie vyšetrovacieho úkonu nemožno odložiť na neskoršiu dobu alebo o ňom vyzrozumieť obhajcu, je vyšetrovateľ povinný o tejto skutočnosti urobiť písomný záznam a založiť ho do spisu. Na vykonanie predmetného výsluchu nie je potrebná dohoda orgánov činných v trestnom konaní s obvinenými, prípadne ich obhajcami o tom, či miesto a čas vykonávaného úkonu vyhovuje potrebám obhajoby.

Po preskúmaní spisového materiálu dovolací súd zistil, že vyšetrovateľ PZ npor. Mgr. Anton Čerešňák informoval o vyšetrovacích úkonoch obhajcov obvinených písomne prostredníctvom e-mailu (č.l. 1899 a nasl., zv. VI), v ktorých uvádzal miesto stretnutia a čas konania úkonu, v prípade niektorých výsluchov však bez uvedenia konkrétneho mena svedka. Ide o vyzrozumenia o úkonoch vykonaných 5. decembra 2011-previerka výpovede svedka V., 14. novembra 2011 (preložený na 21. novembra 2011) až 16. novembra 2011-výpovede svedkov V. B., W. V. ako aj B. J., na ktorej bol obhajca Štanglovič prítomný, 22. novembra 2011 a 24. novembra 2011-výpovede svedkov, V. N. a i.. Úkony vykonané 19. septembra 2011 až 23. septembra 2011 (vyrozumenie z č.l. 1923) sa týkali skutku pod bodom 2/ obžaloby prokurátora Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky, spod ktorej bol obvinený Y. O. (ako aj X. M.) oslobodený.

Predmetné výsluchy boli vykonané aj na hlavnom pojednávaní v konaní pred prvostupňovým súdom v súlade so zákonom, väčšinu z nich v zmysle § 263 ods. 1 Tr. por. súd oboznamoval čítaním zo zápisníc z prípravného konania so súhlasom prokurátora a obvinených, keďže sa osobný výsluch nepovažoval za potrebný (sv. Y., B., J., V. a i.).

Orgány činné v prípravnom konaní sa pri vyzrození obhajcov obvinených o vykonávaných úkonoch v prípravnom konaní určitých pochybení dopustili. Keď dovolatelia poukazujú na niektoré pochybenia spočívajúce v riadnom vyzrození úkonov, je potrebné konštatovať, že tieto v danom prípade nepredstavujú natoľko závažnú ujmu do ich práv, aby viedli k neúčinnosti a tým nepoužiteľnosti vykonaných úkonov, resp. aby nimi boli znehodnotené dôkazy ako celok, a to aj v tom smere, že nešlo o také úkony, ktoré by viedli priamo k rozhodnutiu vo veci. Z hľadiska posúdenia celej veci boli obvinení usvedčení celým radom ničím vecne nespochybných dôkazov. Súdy teda posúdili všetky použiteľné a predložené dôkazy, na ktorých základe dospeli k jednoznačnému záveru o ich vine a treste.

Nepripustným v dovolacom konaní je aj namietanie nevykonania navrhnutých dôkazov, prípadne nedostatočné odôvodnenie ich zamietnutia, tak ako tvrdia obvinení, pretože ak uplatnenie práva na obhajobu spočíva v navrhovaní dôkazov, zodpovedá mu síce povinnosť orgánov činných v trestnom konaní a súdu zaoberať sa každým dôkazným návrhom a najneskôr pred meritórnym rozhodnutím tomuto návrhu buď vyhovieť alebo ho odmietnuť, resp. rozhodnúť, že sa ďalšie dôkazy vykonávať nebudú, avšak nemožno úspešne podať dovolanie z dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) <. Tr. por. na podklade toho, že sa návrhu na vykonanie dôkazu nevyhovelo, tak ako to bolo v danom prípade. Právo na obhajobu obvinených nemôže byť porušené ani tým, že súd, vychádzajúc zo zásady voľného hodnotenia dôkazov, hodnotí dôkazy ináč, než je predstava obvinených alebo inej strany v konaní.

Neobstojí ani tvrdenie obvinených, že súdy sa zamerali na zisťovanie a preukazovanie skutočností len v neprospech obvinených a že nezabezpečili do spisu aj dôkazy svedčiace v ich prospech. Je na rozhodnutí súdu konajúceho vo veci, aké dôkazy v konaní vykoná a ktoré dôkazy, aj keď sú procesnou stranou navrhované, nevykoná. Námietky v tomto smere môže procesná strana uplatniť v rámci odvolacieho konania. Skutkové zistenia (v tomto smere aj hodnotenie vykonaného dokazovania) súdov prvého a druhého stupňa sú pre dovolací súd záväzné a tento nemôže na nich nič meniť (§ 371 ods. 1 písm. i) Tr. por.).

Na podklade tohto dovolacieho dôvodu teda nie je možné posudzovať a hodnotiť správnosť a úplnosť skutkového stavu v zmysle § 2 ods. 5 Tr. por., ani preverovať úplnosť vykonaného dokazovania a správnosť hodnotenia jednotlivých dôkazov podľa § 2 ods. 6 Tr. por., pretože to sú otázky upravené normami procesného práva a nie hmotným právom. Tento záver zodpovedá skutočnosti, že dovolanie je mimoriadnym opravným prostriedkom a rozhoduje o ňom najvyšší súd, kde nemožno znovu vytvárať, či zásadne meniť skutkové zistenia. Právna úprava spôsobu rozhodovania najvyššieho súdu predpokladá, že v tomto konaní nebude dokazovanie vykonané vôbec alebo len celkom výnimočne v značne obmedzenom rozsahu a zamerané výlučne na to, aby mohlo byť rozhodnuté o dovolaní (§ 379 ods. 2 Tr. por.).

Dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. e) Tr. por. mal byť podľa názoru obvinených naplnený tým, vo veci konala sudkyňa-predsedníčka senátu JUDr. Ružena Sabová, ktorá mala byť vylúčená z vykonávania úkonov trestného konania. V tejto súvislosti upozornili na jej osobitný prístup k obhajcom, obvineným a svedkom obhajoby a obžaloby.

Ustanovenie § 31 ods. 1 Tr. por. v záujme zabezpečenia dôvery verejnosti v nestrannosť postupu orgánov činných v trestnom konaní a súdu vylučuje z vykonávania úkonov trestného konania ten orgán, u ktorého mohli vzniknúť pochybnosti o jeho nezaujatosti. Tieto dôvody spočívajú v okolnostiach, ktoré charakterizujú pomer úradnej osoby k prejednávanej veci alebo osobám, ktorých sa úkon priamo dotýka, prípadne k ich zástupcom, splnomocnencom a obhajcom.

Pomerom k prejednávanej veci treba pritom rozumieť určitú zainteresovanosť orgánu trestného konania na skutkoch, pre ktoré sa vedie trestné stíhanie. Pomerom orgánu trestného konania k osobám uvedeným v § 31 ods. 1 Tr. por. sa rozumie vzťah tohto orgánu k niektorej z uvedených osôb, ktorý môže vo verejnosti vyvolať pochybnosti o jeho nezaujatosti práve pre tento vzťah, ktorý prípadne existuje aj mimo rámec konania. Uplatnenie tohto inštitútu teda prichádza do úvahy len vtedy, ak je existencia takéhoto vzťahu, resp. pomeru preukázaná.

Nestrannosť sa obyčajne definuje ako neprítomnosť predsudku (zaujatosti). Možno rozlišovať subjektívny prístup, ktorý sa pokúša zistiť, čo si sudca myslel pro foro interno, a objektívny prístup, pri ktorom sa skúma, či sudca poskytuje dostatočné záruky, aby sa vylúčili akékoľvek pochybnosti v tomto smere. Aplikujúc tento prístup potom rozlišujeme nestrannosť subjektívnu (konkrétnu) a nestrannosť objektívnu alebo štruktúrnú (abstraktnú). Subjektívna nestrannosť sa prezumuje, až kým nie je preukázaný opak, pričom spravidla sa posudzuje podľa správania sa sudcu. Objektívna nestrannosť sa neposudzuje podľa subjektívneho stanoviska sudcu, ale podľa objektívnych symptómov. Sudca môže subjektívne rozhodovať absolútne nestranne, ale napriek tomu jeho nestrannosť môže byť vystavená oprávneným pochybnostiam so zreteľom na jeho štatút či funkcie, ktoré vo veci vykonával. Práve tu sa uplatňuje teória zdania, podľa ktorej nestačí, že sudca je subjektívne nestranný, ale musí sa ako taký aj objektívne javiť v očiach strán, a predovšetkým obvineného.

Uplatnenie inštitútu § 31 ods. 1 Tr. por. prichádza do úvahy len vtedy, ak je existencia pomeru vzbudzujúceho pochybnosť o nezaujatosti preukázaná. Pre takýto záver nepostačuje len subjektívny, objektívnymi faktami nepodložený pocit obvineného, založený výlučne na vlastnom nestotožnení sa s možným, pre neho nepriaznivým, rozhodnutím orgánu činného v trestnom konaní, o vylúčení ktorého ide.

K otázke vylúčenia sudkyne z vykonávania úkonov trestného konania v predmetnej trestnej veci na základe tvrdení obvinených a ich obhajcov o jej zaujatosti, je treba uviesť, že príslušné senáty sa zaoberali uvedenými námietkami zaujatosti zo strany obvinených, resp. ich obhajcov (námietka z 14. mája 2012). Rozhodnutia v tomto smere sú právoplatné a je nevyhnutné ich rešpektovať (bližšie pozri uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 5. júna 2012, sp. zn. 2 Tost 16/2012). Na tomto závere nemôže nič zmeniť ani skutočnosť, že obvinení sa s týmito rozhodnutiami a argumentáciou uvedenou v ich odôvodnení nestotožňujú. Na základe vyššie uvedených skutočností nie je naplnený

dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. e) Tr. por.

Zároveň je potrebné poukázať na ustanovenie § 371 ods. 4 prvá veta Tr. por., v zmysle ktorého dôvody dovolania podľa odseku 1 písm. a) až písm. g) < nemožno použiť, ak táto okolnosť bola tomu, kto podáva dovolanie, známa už v pôvodnom konaní a nenamietal ju najneskôr v konaní pred odvolacím súdom; to neplatí, ak dovolanie podáva minister spravodlivosti.

Obvinený Y. O. argumentáciu uplatnenú v podanom doplnení dovolania v prevažnej časti (okrem námietky, že mu nebol poskytnutý primeraný čas na preštudovanie spisového materiálu) použil až v konaní pred dovolacím súdom, avšak vzhľadom na charakter a závažnosť niektorých jeho námietok, dovolací súd bližšie rozviedol okolnosti, pre ktoré by dovolacie dôvody podľa § 371 ods. 1 písm. c) a písm. g) Tr. por. naplnené neboli.

Predovšetkým poukázal na naplnenie dovolacieho dôvodu § 371 ods. 1 písm. c) Tr. por. aj v tom smere, že na hlavných pojednávaniach 25. júla 2012, 13. septembra 2012 a 25. septembra 2012 ho zastupoval obhajca Mgr. Matej Csenky, ktorému on plnú moc neudelil, ani nedal súhlas s jeho zastupovaním. V tejto súvislosti je potrebné konštatovať, že na predmetné pojednávanie obhajca obvineného JUDr. Eudovít Štanglovič substitučne splnomocnil Mgr. Mateja Csenkyho a ten splnomocnenie prijal (č.l. 2537, 2615, zv. IX, č.l. 2788, zv. X.). Obvinený Y. O. udelil plnomocenstvo na zastupovanie obhajcovi Štanglovičovi v danej trestnej veci už v prípravnom konaní s tým, že v rámci tohto plnomocenstva zároveň aj súhlasil s tým, aby si splnomocnený advokát ustanovil za seba zástupcu, a ak ich ustanoví viac, súhlasil s tým, aby každý z nich konal samostatne. V rovnakom rozsahu splnomocnil aj dvoch advokátskych koncipientov JUDr. Štangloviča (bližšie pozri č. l. 165, zv. I). Z uvedeného je zrejmé, že obvinený udelil súhlas na jeho zastupovanie v danej trestnej veci všeobecne a voľbu zástupcu za advokáta v prípade neúčasti na úkonoch v súdnom konaní, ako aj na hlavných pojednávaniach, ponechal na svojho obhajcu, ktorému aj v tomto smere udelil plnú moc.

Tvrdenie obvineného, že vyšetrovateľ PZ mu neposkytol primeraný čas na preštudovanie spisového materiálu, je nedôvodné. Zo záznamu o preštudovaní vyšetrovacieho spisu obvineným, ktoré sa uskutočnilo v dňoch od 21. marca 2012 do 23. marca 2012 vyplýva, že dovolateľovi bol poskytnutý primeraný čas na oboznámenie sa s obsahom spisu, čo potvrdil aj svojim podpisom s prehlásením o tejto skutočnosti. Naproti tomu kontradiktne obvinený v zázname z 23. marca 2012 poznamenal, že lehota troch dní na preštudovanie tak rozsiahleho spisu je krátka, avšak nepožiadaval o jej predĺženie. Z úradného záznamu z 19. septembra 2011 je však zrejmé, že vyšetrovateľ PZ obhajcovi poskytol obhajcovi JUDr. Štanglovičovi fotokópie časti spisu, ktoré žiadal (v počte 730 strán).

Dovolací súd vo vzťahu k namietanej nespĺnenej poučovacej povinnosti obvineného konštatuje, že orgány činné trestnom konaní poučili obvineného o jeho právach podľa ustanovení v rozsahu, podľa ktorých poučený musel byť, ako aj podľa ustanovení zákona, ktoré sa na dané štádium trestného konania vzťahovali. Najvyšší súd v tomto smere zdôrazňuje, že o možnosti uzavrieť dohodu o vine a treste (ako aj o podmienkach tejto dohody) bol obvinený O. poučený pri výsluchu 22. augusta 2011, (čo vyplýva aj zo zápisnice o výsluchu), ako aj na hlavnom pojednávaní 28. júna 2012, pričom ho predsedníčka senátu aj vyzvala, aby sa k dohode o vine a treste vyjadril, ktorú následne odmietol. Rovnako tak bol poučený aj v zmysle § 121 ods. 2 Tr. por. v prípravnom a súdnom konaní, a to aj na hlavných pojednávaniach konaných 28. júna 2012 a 19. septembra 2012, ktoré namietal. Navyše bol počas celého konania zastúpený obhajcom, ktorý mu poskytoval efektívnu účinnú právnu pomoc. Vzhľadom na prehlásenie obvineného O. z 23. júla 2012 o tom, že sa vzdáva účasti na hlavných pojednávaniach a na základe uznesenia z 19. septembra 2012, sa hlavné pojednávanie 25. septembra 2012 konalo v neprítomnosti obvineného Y. O.. Právo na záverečnú reč a na posledné slovo obvinenému takýmto spôsobom odopreté nebolo.

Obvinený upozornil na nezákonne vykonané dôkazy, a to výsluchy svedkov N., V., B. a iných (napr. sv. Z., F., Z.) na hlavných pojednávaniach jednak v tom smere, že boli poučovaní spoločne, pričom ich súd nepoučil v zmysle § 139 ods. 2 Tr. por., a jednak, že sa výslovne nevyjadrili, či využívajú svoje právo

nevypovedať.

Svedok musí byť poučený i o práve odoprieť výpoveď, musí sa k tomuto poučeniu výslovne vyjadriť, a ak má právo odoprieť výpoveď, musí výslovne prehlásiť, či toto právo využije alebo nie. Trestný poriadok však neupravuje presné znenie vyjadrenia. Z takejto právnej úpravy vyplýva, že musí byť urobené tak, aby nevznikli pochybnosti o vôli svedka využiť, resp. nevyužiť toto právo. Svedka nemožno nútiť, aby k tomu použil priamo formuláciu uvedenú v zákone. Navyše hlavným účelom inštitútu poučenia svedka podľa § 130 ods. 1 Tr. por. je chrániť oprávnené záujmy vyslúchaného svedka, nie obvineného.

V tejto súvislosti je treba konštatovať, že je postačujúce, ak obsah výslovného vyjadrenia svedka k poučeniu podľa § 130 Tr. por. je zachytený v zápisniciach o výsluchu z hlavného pojednávania a zvukových záznamov v takej formulácii, že vypovedať bude/chce (N., V., Z., U. a i.) alebo ak je daný súhlas formou odpovede na otázku predsedníčky senátu, či svedok vypovedať bude (E., N., O. a i.), tak ako to bolo v posudzovanom prípade. Pred výsluchom boli všetci namietaní svedkovia predsedníčkou senátu riadne poučení v zmysle príslušných zákonných ustanovení v takom rozsahu, v akom poučení mali byť, pričom podľa § 139 ods. 2 Tr. por. boli títo poučení v prípravnom konaní.

Na záver sa je potrebné sa vyjadriť k poslednej námietke obvineného O. súvisiacej s prítomnosťou svedka Q. pri výsluchu iných svedkov (N. a W.) na hlavnom pojednávaní 28. júna 2012, ktorú použil až v konaní pred dovolacím súdom, pričom v zmysle § 371 ods. 4 prvá veta Tr. por. ju ani nie je možné použiť. Napriek uvedenému, ako aj zjavnej účelovosti vyhľadávania procesných chýb, je treba poukázať na tú skutočnosť, že v rámci prvej časti predmetného pojednávania sa svedok Q. v pojednávacej miestnosti nachádzal, rovnako tak, ako svedkovia N. a W.. Následne po vyhlásení prestávky a prerušení pojednávania v čase o 10.36 hod. (do 10.54 hod.) opustili pojednávaciu miestnosť, tak ako svedok Q., aj poškodení N. a W., a vrátili sa až po predvolaní predsedníčkou senátu v čase, kedy bola ich účasť potrebná. Preto v prípade svedka Q. nebolo potrebné túto skutočnosť zaznamenať do zápisnice, keďže pojednávaciu miestnosť opustil z dôvodu vyhlásenej prestávky. Navyše tento svedok bol eskortovaný na súd z Ústavu na výkon väzby Ilava v sprievode príslušníkov ZVJS, ktorí ho počas prestávky odviekli do špeciálnej eskortnej miestnosti v budove súdu, kde zotrval až do predvolania predsedníčkou senátu o 14.11 hod. Uvedenú okolnosť nenamietal obvinený, ani jeho obhajca, (ani iní), ktorý bol prítomný na predmetnom pojednávaní, až do odvolacieho konania

Z vyššie uvedeného rozboru vyplýva, že dovolanie obsahuje argumenty a subjektívne názory stojace mimo uplatnených dovolacích dôvodov, lebo dovolací súd po preskúmaní veci žiaden z týchto dovolacích dôvodov nezistil.

So zreteľom na to, že v posudzovanej veci neboli splnené podmienky dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c), písm. e), písm. g) Tr. por., dovolací súd musel dovolanie obvinených Y. O. a L. B. podľa § 382 písm. c) Tr. por. odmietnuť.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.